FIB
FOLKET I BILD

Nr 15 1958
3/4—10/4
60 öre

Varje kunglig har tio tjänare

Två miljoner i apanage — men husknekten har 8000 om året ...

Nya spelarbilder till Fotboll-VM!

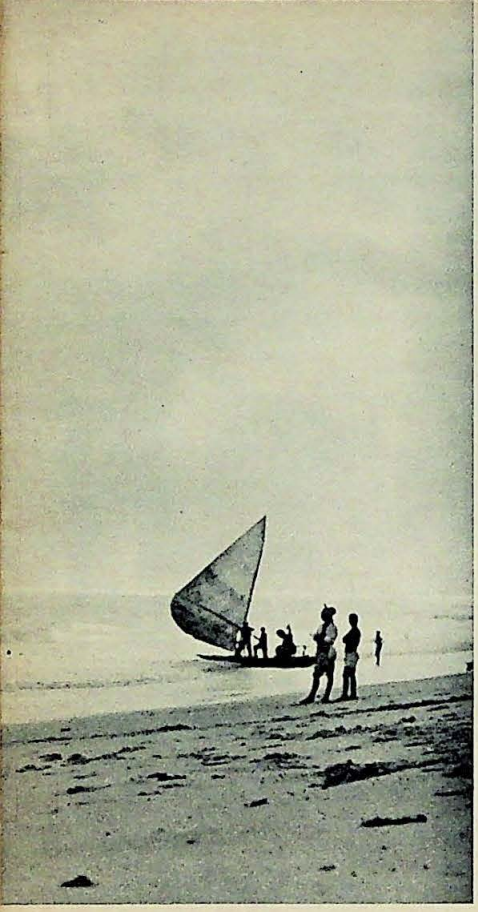
Jangada – den flygande flotten

Av ROLF BLOMBERG

När regntiden satte in i Amazonas, var vi tvungna fly därifrån. Och vi flydde till staten Ceará på Atlantkusten, där det skulle vara soligt och torrt och där vi ämnade filma *jangadeiros* — dessa för sitt mod och vikingalynne nästan legendariska fiskare.

Det blev en ny flygresa på ett par, tre tusen kilometer, från Manaus vid Rio Negro till Belém i Amazonflodens mynning och sen vidare till staden Fortaleza i Ceará. Vi flög ibland genom regnstormar och åskväder som kom vårt stora plan att darra och skaka och hoppa spasmodiskt.

Vi landade i Fortaleza kl 04.15 en ruggig morgon och tog uttröttade en taxi till ett hotell, där en vänlig herre i Belém reserverat rum åt oss. Vi bankade på hotellporten i tjugo minuter tills en sömnig och inte särskilt munter figur i pyjamas kom och öppnade och gav oss den nedslående nyheten att alla rum var upptagna. Så gav vi oss ut i taxin igen att söka nattkvarter. Körde upp många sömniga hotellvaktmästare med lika nedslående resultat. Kom till sist till Restaurang Iracema. "Ett populärt ställe, där det går glatt till på kvällarna", sa chaufförn. "Dom har också en del rum till uthyrning. Jag känner äga-

Konsuln fick en chock när han först såg de filmande svenskarna och deras menageri och Barra de Cearás fiskare blev inte mindre omtumlade när inspelningen började. Men den största chocken fick regissören själv när han skulle äta korintkaka

JANGADAS ser bräckliga och primitiva ut men med dem kan den här fiskaren gå hundra sjömil till havs och vara borta i flera dagar. Ibland tror fartygskaptenerna att han är skeppsbruten och försöker "rädda" honom . . .

ren, så här ska ni nog få tak över huvut." Det såg ganska trevligt ut här, med en fin badstrand rätt framför restaurangen. Vår chaufför bankade på en fönsterlucka och fick liv i ägaren, som var en kraftig sak, en blodfull fribrottartyp. Han hette senhor Deoclecio.

— Det är klart att jag ska stuva in er nåstans, sa Deoclecio och gäspade stort. Just nu är det förstås rätt fullt i stugan — jag har ett par flygplansbesättningar som logerar här så tillsvidare får ni hålla till godo med ett rum. Jag ska skaka liv i en kille som fixar rummet, och tills det är klart kan vi väl klämma några kalla öl.

Det gjorde vi.

— Lite smör och bröd kanske också smakar, sa Deoclecio och föregick med gott exempel genom att ta en smörklick på tummen och bre' sig en smörgås.

Med solen kom tusende flugor

Vi var dödströtta och tog sängarna i besittning så snart de var bäddade. Det var nästan som att bo i kasern; vi var fem personer plus apan Laban, näsbjörnen Lort-Oscar och boaormen Jocke i ett inte särskilt rymligt rum. Det hade redan blivit dag, innan vi kom i säng, och med solen kom tusende flugor. Ett par av kamraterna hade så mycken energi att de hängde upp moskitnäten, medan resten av oss inte orkade med den detaljen.

Flugorna såg till att jag trots trötthet inte somnade förrän vid niotiden. Redan klockan tio väcktes jag av en energisk knackning på dörren. Jag sov naken i värmen, så jag drog hastigt på mig ett par korta kalsonger — ett par som hade ett så slappt resår att jag måste hålla i dem för att de inte skulle trilla ner — och i detta föga presentabla skick och dessutom rufsig, orakad och rödögd öppnade jag dörren.

En mycket elegant och prydlig äldre herre lyfte på hatten.

— Har jag nöjet tala med . . . med . . . senhor Blomberg? frågade han men kom liksom av sig, tittade med oförställd förvåning på min kalsongapparition, såg ännu mera häpen ut när han kastade en blick in i rummet där vår expedition huserade — två- och fyrbenta varelser och ett kräldjur i en förfärlig röra!

Den prydlige samlade sig och sa:

— Jag är José Boris, Sveriges konsul i Fortaleza. Ambassaden i Rio har telegrafiskt meddelat att ni skulle komma hit och bett mej bistå er i den mån jag kan. Jag ringde runt till alla de stora hotellen utan att få tag på er, sen kontaktade jag flygfältet och där lyckades man uppspåra chauffören som ni anlitade, och på så sätt fick jag den här adressen. Jag måste — hm — säja, att det kanske inte ser så trivsamt ut här . . .

— Men, skyndade han sig att tillägga, kanske i den tron att ekonomin tvingade oss att bo så här, maten på restaurangen lär vara alldeles utmärkt.

Dunder och skyfall

Nog förstår jag att vi inte gjorde något imponerande intryck på vårt lands representant, som efter telegrammet från vår ambassad säkert inte hade väntat att finna detta luffargäng på ett föga respektabelt hotell.

Jag bad vår konsul vänta ett ögonblick, stängde dörren om mina snarkande och av flugor svartprickiga kamrater, kammade mig passabelt, drog på mig skjorta och byxor och steg ut igen i ett mera förtroendeingivande skick. Senhor Boris och jag klev in i restaurangen, där värden frågade om vi ville ha ett par kalla öl, "som man ska börja dan med om man har baksmälla". Konsuln avböjde förbindligt.

Forts. sid. 56

med innan klockan slår nio. Då reser vi oss, mor säger till far:

— Lova att du går och lägger dig. Jag följer Irma till stationen.

Jag blir rädd och glömmer skratta. Jag protesterar med förtvivlad röst:

— Nej, det får du inte. Du måste stanna hemma hos far, han...

— Dumheter, biter far av. En glimt av "gamla karska pappa" bryter fram i de matta ögonen. Mor går med. Därmed basta.

— Nej, jag vill inte, mor skall stanna här hos dig. Min underläpp darrar. Far skjuter ut hakan.

— Men jag vill.

Då kommer jag ihåg, underläppen dras ut i ett skratt, jag säger undergivet:

— Då så. Och tillägger med en främmande klar röst:

— Ja, hej då, och varräddomdignu... sådusnartblirbra... Ochkomihågvaddulovat.

— Lita på farsgubben bara. Far räcker fram tummen. Vi tummar.

Jag är resklädd, väskan står vid dörren, jag skulle väl gå...

— Ja, hej då, upprepar jag. Så slänger jag handväskan ifrån mig, griper tag i fars öron, drar ner hans huvud och kysser honom på hjässan, just där håret är som glesast.

— Irma, klockan är fem minuter över. Mors röst är sträng och uppfordrande.

Och innan jag vet hur det gått till är jag utanför dörren, går jag utför trädgårdsgången, genom grinden, går jag på skogsstigen. Mitt huvud, å dessa miljoner tankar som hotar spränga det... Och mor går bredvid mig. Hon säger någonting. Vad är det hon säger?

— Vad säger du? pressar jag fram.

— Det värsta är att han inte kan få ner någon mat, säger mor. Han kommer att svälta ihjäl. Så tar hon upp en brödbit ur fickan och börjar tugga.

Jag skriker. Tjuter rätt ut:

— Jag vill tillbaka till far. För att säga och säga, för att fråga och fråga. För att tala om och tala om.

Mor tar mig i armen. Jag sliter och drar. Hennes grepp hårdnar, jag skriker och slänger väskan framför mig, och då... Då slår hon mig. Rätt i ansiktet med flata handen och hon säger:

— Var förnuftig nu, Irma, bär dig åt som en vuxen människa.

Och äntligen kommer tårarna, forsar de utför kinderna. Jag gråter. Gråter och gråter och låter mig släpas iväg av mor. Hon drar mig utför backarna. En tyst dragare, en blek med hårda händer. Ett vidunder?

— Vem är du, skriker jag. Har du inga...

— Vi är nere i samhället, tyst, Irma, biter hon av. Så sticker hon fram en näsduk. Torka av dig.

Jag torkar och gråter, gråter och torkar och gråter fortfarande där jag står lutad ut genom kupéfönstret.

— Resande med snälltåg till Malmö, var god tag plats, stäng dörrar och grindar...

— Var förnuftig, Irma, ropar mor. Vi kan... Så vänder hon sig mot tågmästaren. Säger något till honom. Han nickar.

Mor — vidundret — hon står där med torra ögon och talar med en okänd tågmästare. Jag vänder mig bort, vill inte se henne. Det rycker till i tågsättet... Jag faller bakåt... slår huvudet i... det regnar stjärnor över mig...

Det dunkar från skenskarvarna, det dunkar i mitt huvud, tågmästaren går förbi mig där jag sitter lutad mot väggen. Han går med bortvänt huvud och frågar inte efter biljetten. Men om ett ögonblick är han tillbaka. Då rör han vid mig. Lämnar fram ett litet vitt papper och säger:

— Ta det här, så blir det bättre. Han lämnar mig hastigt.

Jag vänder det vita i handen. Läser det blå trycket. Apoteket i Gränje, står det. Och därunder: Acetylsalicylsyrepulver. Mors universalmedicin.

Jag sväljer pulvret, som lämnar en syrlig eftersmak, mina kinder bränner... Jag blundar och ser en blå flirtkula rulla över ett bord. Ser en hand som sätter fast kulan. Fars hand. Jag kramar pulverpapperet. Ställer upp min väska i bagagehyllan. Hänger av mig kappan, söker rätt på biljetten, sätter mig och slätar till kjolen.

Ser ett blekt ansikte skymta förbi, en mun som tuggar bröd ...Mors ansikte, mors mun.

Tåget rullar söderut. Jag kan inte ropa tillbaka mor för att tala om och tala om, för att be om förlåtelse. Jag vill av tåget ...vill tillbaka. Men jag sitter lugnt i mitt hörn. Mitt huvud sitter fast igen, och i morgon skriver jag till mor...

Tågmästaren tittar försiktigt in genom kupédörren. Han ler godmodigt när han klipper biljetten...

JANGADA —

Forts. från sid. 11

Nå, jag fick tillfälle förklara vår situation och hade en lång och trevlig pratstund med senhor Boris. Han trodde vi skulle få ett intressant och snyggt avsnitt i vår dokumentärfilm av dessa jangadeiros. Men medan vi satt och samtalade, började det regna — ett regn som efterhand med dån och dunder växte till skyfall, som jag sällan sett maken till. Och vi som trodde vi hade flytt från regnen!

Det var så det började i Fortaleza. Men gudskelov blev fortsättningen mera lyckosam och vädret bättre, med många härliga solskensdagar.

Det var gott om jangadeiros i Fortaleza, i själva staden, men den idealiska filmplatsen fann vi längre norrut. Där låg i ett sällsamt, ökenlikt landskap med sanddyner höga som berg den lilla byn Barra do Ceará — en samling hyddor av torkad lera och med tak av palmblad. Den enda växtligheten var några få buskar och träd och enstaka, vindpinade kokospalmer, ofta halvt begravda i sanden och rövade på sina flesta blad, så att deras kronor såg ut som plymer. Bladen hade förstås tagits till taktäckning. För att binda sanden, som hotade att begrava fiskarnas hus, hade man runt byn lagt kilometerlånga häckar av torra buskar. De gav ett egendomligt randigt mönster åt landskapet.

Fiskeflottan bestod av ett tretiotal *jangadas*, primitiva farkoster som väl bäst kan beskrivas som flottar med segel och centerbord. De ser nog så bräckliga och primitiva ut men är sjödugliga och snabbseglande. De behöver inte mycket vind i seglen för att fullkomligt flyga fram över havsytan. Med dessa jangadas går man långt ut till

...för helhetsintrycket är skorna huvudsaken

Just nu — när de första solvärmda vårvindarna lockar oss ut till ett intensivare, rörligare liv — är rätta tiden att tänka på vårens alla färger i kläder och SKOR! Och nu har det kommit många nya, eleganta modeller, som klär Er bra och som är sköna att gå i.

För damerna kommer promenadskor med många plösvariationer och lägre klack — det är underbart bekväma skor. Dessa nya modeller ger, tillsammans med nya färger och material, vårens promenadsko en sportig, självklar charm.

På herrsidan dominerar alltmer de klassiskt enkla modellerna med halvspetsig tå, och diskreta stickningar på ovanlädret har kommit tillbaka.

Visst är det viktigt att slipsen passar till kostymen — och skärpet till klänningen! Men helhetsintrycket beror minst lika mycket på Edra skor. De är alltid i blickpunkten — en huvudsak i Er klädsel. Titta in till Er skohandlare idag!

SE PÅ EDRA ANDRA GÖR DET

Känner Ni Er trött, håglös?

● Har Ni förlorat Er vanliga energi och Ert goda humör — kanske går Ni omkring och känner Er smått nervös, trött och håglös... då kan det bero på B-vitaminbrist. Dålig hy, beroende på dåligt fungerande mage, kan ha samma orsak.

VIGÄR vitamin-jäst-tabletter ger Er B-vitamin och samtidigt får Ni jäst — verkar stärkande, stimulerande och reglerande vid depressionstillstånd, förorsakade av B-vitaminbrist.

Normalt dagsbehov är 500 I. E. vitamin B_1... 3 VIGÄR-tabletter 3 gånger dagligen ger minst 630 I. E. Tabletterna säljes hela. Finns i förpackningar om 100, 200 och 500 st. Köp VIGÄR redan i dag på apoteket eller i närmaste branschaffär!

B-vitamin + jäst

En kur med

VIGÄR

vitamin-jäst-tabletter

kan hjälpa Er!

havs, ibland ett par hundra sjömil, och ligger ofta ute ett par, tre dygn i sträck och fiskar i storm och oväder eller stiltje under brännande tropisk sol.

Det var en gång en amerikansk sjökapten, befälhavare på en atlantjätte, som på väg till Rio fick skåda en jangada långt ute till havs. Han trodde det var en flotte med skeppsbrutna, ändrade kurs och styrde rätt på den. Han stärktes i sin förmodan att han hade med skeppsbrutna att göra, när han fick se en man på jangandan vinka frenetiskt. Då det stora fartyget gled upp vid sidan av flotten, slutade mannen att vinka, öppnade en korg, tog fram en fisk, höll upp den till beskådande och ropade glatt till kaptenen där uppe på kommandobryggan:

— Holá amigo — vill ni köpa färsk fisk?!

Det blev ingen affär. Kaptenen slog ilsket full fart, medan jangadeiron vinkade till avsked och flinade.

Regissören blev byhövding

Några jättefångster gör man sällan på dessa våghalsiga fiskefärder, och förtjänsten står inte på långt när i proportion till arbetet. Man använder ytterligt primitiva fiskemetoder — bara fisklina och krok, inga nät — och försök som gjorts från myndigheternas sida att rationalisera fisket till allas bästa, har inte haft några synbara resultat. Dessa jangadeiros håller envist kvar vid gamla bruk — "dög det för far och farfar, duger det för mej också" — och som de har en förnöjsam läggning, klagar de inte över de små förtjänsterna.

Nedanför byn på den breda stranden, där mäktiga dyningar rullade in och bröts i skumvita bränningar, låg jangadaflottan uppdragen och torkade seglen i solen efter seglatserna. Det var en vacker syn, särskilt på söndagarna, då hela flottan var samlad. Ty dessa fiskare är strängt religiösa och helgar vilodagen; ingen arbetar på en söndag, om så fiskstimmen skulle stå packade rätt utanför byn.

Vi gjorde visit hos byhövdingen — eller, som han titulerades här, chefen för fiskarkolonin. Han hette senhor Ezequiel och var en hygglig man. Han lovade hjälpa oss, naturligtvis mot skälig ersättning, men jag tror nästan han ångrade vad han gav sig in på. Det blev i själva verket energiske och temperamentsfulle Torgny Anderberg som nu övertog kommandot i byn, rätt tafatt assisterad av Ezequiel. Jag undrar om inte dessa dagar kommer att gå till Barra do Cearás historia; kanske kommer byborna i sin tidräkning att tala om så och så många år före eller efter de förryckta svenskarnas besök. Men det var tydligt att fiskarna tyckte det här var ett lustigt avbrott i en annars ganska enformig tillvaro — lite extra skoj och tokerier som de till på köpet fick betalt för.

Det fanns många fina filmtyper, och de agerade lugnt och naturligt framför kameran i Torgnys regi, som i språkligt avseende måste ha varit ytterst svårförståeligt för dem men som genom mimik, gester och upprepade demonstrationer ändå blev fullt fattbar. Ibland blev allting i alla fall bakvänt, ett och annat missförstånd kunde ju inte undvikas, men det gav bara anledning till extra munterhet.

Simtur till groggen

Värsta avsnittet av filmen togs ute till havs. Jag var själv inte med den dagen, hade andra angelägenheter att sköta, men att döma av mina kamraters berättelser var det ett slitets och lidandets dag. De startade från Fortaleza i gryningen i en ganska klumpig segelbåt till Barra do Ceará, där de stämt möte med några jagandas för att filma deras fiske ute på havet. Det gick grov sjö den dagen och åtskilliga av segelbåtens besättning mådde tjyvtjockt. Segelbåten guppade och krängde, så det var mycket svårt att filma från den, och vattnet stänkte och duschade över kamerorna, så linserna blev blöta. Torgny skrek direktiv till Ezequiel på närmaste jangadan, och denne skulle i sin tur dirigera de andra. Det blev många konstiga manövrar genom den språkliga förbistringen, men Ezequiel ha-

CREMOSIN

mild, överfettad
ädeltvål
av fransk typ

FABRIKS AB VICTORIA, HÄLSINGBORG

Säker med SOLO MARIN

Det känns tryggt att ha en Solomarin motor i båten... Den går jämnt och säkert i alla väder och är ekonomisk i drift. Starten är alltid lätt och ögonblicklig, gången tyst och lugn. Solo marin är resultatet av över 40 års erfarenhet och den är testad för de hårdaste strapatser. Finns från 2—20 hkr. BEGÄR BROSCHYR.

BRÖDERNA SKOOGS MOTORFABRIK AB
BORLÄNGE

Känner Ni Er trött, håglös?

● Har Ni förlorat Er vanliga energi och Ert goda humör — kanske går Ni omkring och känner Er smått nervös, trött och håglös... då kan det bero på B-vitaminbrist. Dålig hy, beroende på dåligt fungerande mage, kan ha samma orsak.

VIGÄR vitamin-jäst-tabletter ger Er B-vitamin och samtidigt får Ni jäst — verkar stärkande, stimulerande och reglerande vid depressionstillstånd, förorsakade av B-vitaminbrist.

Normalt dagsbehov är 500 I. E. vitamin B_1... 3 VIGÄR-tabletter 3 gånger dagligen ger minst 630 I. E.

Tabletterna säljes hela. Finns i förpackningar om 100, 200 och 500 st. Köp VIGÄR redan i dag på apoteket eller i närmaste branschaffär!

En kur med

VIGÄR

vitamin-jäst-tabletter

kan hjälpa Er!

havs, ibland ett par hundra sjömil, och ligger ofta ute ett par, tre dygn i sträck och fiskar i storm och oväder eller stiltje under brännande tropisk sol.

Det var en gång en amerikansk sjökapten, befälhavare på en atlantjätte, som på väg till Rio fick skåda en jangada långt ute till havs. Han trodde det var en flotte med skeppsbrutna, ändrade kurs och styrde rätt på den. Han stärktes i sin förmodan att han hade med skeppsbrutna att göra, när han fick se en man på jangandan vinka frenetiskt. Då det stora fartyget gled upp vid sidan av flotten, slutade mannen att vinka, öppnade en korg, tog fram en fisk, höll upp den till beskådande och ropade glatt till kaptenen där uppe på kommandobryggan:

— Holá amigo — vill ni köpa färsk fisk?!

Det blev ingen affär. Kaptenen slog ilsket full fart, medan jangadeiron vinkade till avsked och flinade.

Regissören blev byhövding

Några jättefångster gör man sällan på dessa våghalsiga fiskefärder, och förtjänsten står inte på långt när i proportion till arbetet. Man använder ytterligt primitiva fiskemetoder — bara fisklina och krok, inga nät — och försök som gjorts från myndigheternas sida att rationalisera fisket till allas bästa, har inte haft några synbara resultat. Dessa jangadeiros håller envist kvar vid gamla bruk — "dög det för far och farfar, duger det för mej också" — och som de har en förnöjsam läggning, klagar de inte över de små förtjänsterna.

Nedanför byn på den breda stranden, där mäktiga dyningar rullade in och bröts i skumvita bränningar, låg jangadaflottan uppdragen och torkade seglen i solen efter seglatserna. Det var en vacker syn, särskilt på söndagarna, då hela flottan var samlad. Ty dessa fiskare är strängt religiösa och helgar vilodagen; ingen arbetar på en söndag, om så fiskstimmen skulle stå packade rätt utanför byn.

Vi gjorde visit hos byhövdingen — eller, som han titulerades här, chefen för fiskarkolonin. Han hette senhor Ezequiel och var en hygglig man. Han lovade hjälpa oss, naturligtvis mot skälig ersättning, men jag tror nästan han ångrade vad han gav sig in på. Det blev i själva verket energiske och temperamentsfulle Torgny Anderberg som nu övertog kommandot i byn, rätt tafatt assisterad av Ezequiel. Jag undrar om inte dessa dagar kommer att gå till Barra do Ceará historia; kanske kommer byborna i sin tidräkning att tala om så och så många år före eller efter de förryckta svenskarnas besök. Men det var tydligt att fiskarna tyckte det här var ett lustigt avbrott i en annars ganska enformig tillvaro — lite extra skoj och tokerier som de till på köpet fick betalt för.

Det fanns många fina filmtyper, och de agerade lugnt och naturligt framför kameran i Torgnys regi, som i språkligt avseende måste ha varit ytterst svårförståeligt för dem men som genom mimik, gester och upprepade demonstrationer ändå blev fullt fattbar. Ibland blev allting i alla fall bakvänt, ett och annat missförstånd kunde ju inte undvikas, men det gav bara anledning till extra munterhet.

Simtur till groggen

Värsta avsnittet av filmen togs ute till havs. Jag var själv inte med den dagen, hade andra angelägenheter att sköta, men att döma av mina kamraters berättelser var det ett slitets och lidandets dag. De startade från Fortaleza i gryningen i en ganska klumpig segelbåt till Barra do Ceará, där de stämt möte med några jagandas för att filma deras fiske ute på havet. Det gick grov sjö den dagen och åtskilliga av segelbåtens besättning mådde tjyvtjockt. Segelbåten guppade och kränglde, så det var mycket svårt att filma från den, och vattnet stänkte och duschade över kamerorna, så linserna blev blöta. Torgny skrek direktiv till Ezequiel på närmaste jangadan, och denne skulle i sin tur dirigera de andra. Det blev många konstiga manövrar genom den språkliga förbistringen, men Ezequiel ha-

mild, överfettad
ädeltvål
av fransk typ

FABRIKS AB VICTORIA, HÄLSINGBORG

Säker med SOLO Marin

Det känns tryggt att ha en Solomarin motor i båten... Den går jämnt och säkert i alla väder och är ekonomisk i drift. Starten är alltid lätt och ögonblicklig, gången tyst och lugn. Solo marin är resultatet av över 40 års erfarenhet och den är testad för de hårdaste strapatser. Finns från 2—20 hkr. BEGÄR BROSCHYR.

BRÖDERNA SKOOGS MOTORFABRIK AB
BORLÄNGE

